

Sygn. akt III AUa 783/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.) SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2015 r. w Szczecinie

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o przyznanie emerytury

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 sierpnia 2014 r. sygn. akt VI U 606/14

1. zmienia zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i przyznaje J. S. prawo do emerytury od czerwca 2014 roku,
2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. na rzecz J. S. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko

Sygn. akt III AUa 783/14

UZASADNIENIE

Ubezpieczona J. S. wniosła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. z 16.06.2014 r. odmawiającej przyznania prawa do emerytury twierdząc, że decyzja ta jest błędna bowiem ubezpieczona świadczyła przez ponad 15 lat pracę w szczególnych warunkach na stanowisku pielęgniarki w bloku operacyjnym.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania podnosząc, że pracę w szczególnych warunkach wykonywała jedynie przez 14 lat, 10 miesięcy i 17 dni.

Wyrokiem z 28 sierpnia 2014 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona J. S. ur. (...), została zatrudniona 1.07.1978 r. w Zespole (...) w D. na stanowisku pielęgniarki dyplomowanej; 12.09.1983 została przeniesiona na stanowisko starszej pielęgniarki w bloku operacyjnym, na którym pracowała do 28.02.2000 r. W czasie tego zatrudnienia korzystała ze zwolnień lekarskich w okresach: 23.02.1993/28.02.1993, 20.09.1993/30.12.1993, 20.01.1994/31.01.1994, 1.01.1998/1.02.1998 r. W dniu 2.06.2014 r. złożyła wniosek o przyznanie prawa do emerytury. Sąd okręgowy uznał, że odwołanie ubezpieczonej było nieuzasadnione i powołał przepisy art. 184 ust. 1 i 2 oraz art. 32 i art. 27 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a nadto §2 oraz § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze.

J. S. była zatrudniona na stanowisku starszej pielęgniarki w bloku operacyjnym Szpitala (...) w D. w okresie do 31.12.1998 r. (data wejścia w życie ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) przez 15 lat, 3 miesiące i 19 dni. Zgodnie z art. 32 ustęp 1a cyt. ustawy sąd okręgowy wywiódł, że skoro od 14.11.1991 r. do 31.12.1998 r. ubezpieczona korzystała ze zwolnień lekarskich przez łączny okres 4 miesięcy i 30 dni i w tym czasie nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach, należało od okresu zatrudnienia ubezpieczonej na stanowisku starszej pielęgniarki w bloku operacyjnym, wynoszącego 15 lat, 3 miesiące i 19 dni, odjąć okres nieświadczenia pracy wynoszący 4 miesiące i 30 dni; zatem faktyczny czas pracy w szczególnych warunkach to 14 lat, 10 miesięcy i 12 dni, czyli ubezpieczona nie spełniła ustawowego wymogu przepracowania co najmniej 15 lat w szczególnych warunkach.

Apelację od wyroku złożyła J. S., która zarzuciła: - naruszenie prawa materialnego, art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013r. poz. 1440 ze zm.) w zw. z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Z 1983r. nr 8 poz. 43 ze zm.) przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, iż do okresu pracy w szczególnych warunkach nie wlicza się okresów nieobecności w pracy spowodowanych chorobą, czego konsekwencją było błędne przyjęcie, iż ubezpieczona nie spełniła warunków do otrzymania emerytury, gdyż okres pracy ubezpieczonej w warunkach szczególnych, po odliczeniu okresu zwolnień lekarskich, wyniósł niewystarczający okres 14 lat, 10 miesięcy i 12 dni, - sprzeczność ustaleń polegających na błędnym uznaniu, że ubezpieczona pracowała w warunkach szczególnych przez nie wystarczający okres 14 lat, 10 miesięcy i 12 dni, z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, z którego wynika, iż ubezpieczona pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych przez okres 15 lat, 3 miesiące i 19 dni (biorąc pod uwagę okres od 12.09.1983r. do 31.12.1998r. - tj. daty wejścia w życie Ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS), - naruszenie prawa materialnego, art. 32 ust. 1a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez jego niewłaściwe zastosowanie, czego konsekwencją była odmowa przyznania prawa do emerytury. Ubezpieczona wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez przyznanie prawa do emerytury. W uzasadnieniu apelacji wskazano, że wykładni przesłanek „wykonywania pracy stale i w pełnym wymiarze czasu pracy” dokonał Sąd Najwyższy m.in. w uzasadnieniu wyroku z 5.05.2005r. sygn. akt: IIUK 219/04 oraz w uchwale z 27.11.2003r., III UZP 10/03 (OSNP 2004 nr 5, poz. 87) stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy z 17.10.1999r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw. Zdaniem skarżącej, sąd okręgowy błędnie oparł się na art. 32 ust. 1a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ przepis art. 32 ust. 1a został dodany ustawą z 20.04.2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach, która weszła w życie dopiero w 1.07.2004 r., gdy tymczasem ubezpieczona nabyła prawo przed tym dniem (15 lat w szczególnych warunkach na datę 1.01.1999r.).

Sąd Apelacyjny rozważył sprawę i uwzględnił apelację.

Fakty w sprawie są bezsporne, natomiast istota rozstrzygnięcia zasadza się na zastosowaniu prawa materialnego, i w tej kwestii sąd apelacyjny zajął stanowisko odmienne od przyjętego przez sąd I instancji. Z ustaleń sądu okręgowego wynika, że J. S. osiągnęła wymagany wiek emerytalny, legitymuje się odpowiednim okresem składkowym i nieskładkowym oraz nie przystąpiła do OFE, czyli spełniła wymagania przewidziane w art. 184 ustawy o emeryturach i rentach, jednak z wyjątkiem wymogu przepracowania co najmniej 15 lat w warunkach szczególnych, ponieważ na podstawie art. 32 ust. 1a ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach, sąd okręgowy nie zaliczył do pracy w warunkach szczególnych okresu 4 miesiące i 30 dni, kiedy to przebywała na zwolnieniach lekarskich. Należy zauważyć, że art. 32 ust. 1a - dodany przez art. 1 pkt 16 ustawy z 20.04.2004 r. (Dz.U.2004.121.1264) zmieniającej ustawę z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z dniem 1 lipca 2004 r. – stanowi: Art. 32. 1a. Przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się:

1)okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;

2)(uchylony)

Kwestia stosowania tego przepisu przy ustalaniu przesłanki pracy w warunkach szczególnych, w istocie budzi wątpliwości orzecznicze zważywszy na odmienność prezentowanych stanowisk prawnych. Niemniej w najaktualniejszym orzecznictwie Sądu Najwyższego prezentowane jest stanowisko, które sąd apelacyjny podziela. Mianowicie Sąd Najwyższy w wyroku z 13.07.2011 r. I UK 12/11, Lex nr 989126 wyraził pogląd: Uwzględniając, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, należy stwierdzić, że funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy o emeryturach i rentach wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Stąd ocena, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. Pogląd ten wzmacnia treść art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej, odsyłająca w zakresie warunków emerytalnych do przepisów dotychczasowych (obowiązujących przed dniem 1 stycznia 1999 r.). Analogiczny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w wyroku z 14.06.2012 r., I UK 1/12, LEX nr 1229806 uznał: Wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. W uzasadnieniach tych orzeczeń Sąd Najwyższy argumentował, że w art. 184 ustawy, obejmującym stany "zastane" w dniu jego wejścia w życie, ustawodawca nie zróżnicował przesłanek nabycia prawa do emerytury przez osoby wykonujące pracę w warunkach szczególnych w zależności od dat ich urodzenia, a w efekcie od daty osiągnięcia wymaganego wieku emerytalnego (art. 32 i art. 46 ustawy). W tym jednym przypadku uregulował szczególnie sytuację prawną osób urodzonych po 31.12.1948 r., które w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach i rentach (1 stycznia 1999 r.) legitymowały się już okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach, wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym oraz okresem składkowym i nieskładkowym z art. 27 ustawy (co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn). Oznaczało to, że celem art. 184 było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla tych, którzy w chwili wejścia w życie tej ustawy spełniali warunki przejścia na emeryturę w niższym wieku emerytalnym, z wyjątkiem warunku osiągnięcia tego wieku, o którym mowa w art. 32 tej ustawy. Natomiast odnosząc się do relacji pomiędzy art. 184 i wprowadzonym później art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, Sąd Najwyższy zwrócił uwagę na uzasadnione stosowanie art. 184 do tych, którzy

1 stycznia 1999 r. osiągnęli wymagany staż ubezpieczeniowy, w tym okres pracy w szczególnych warunkach, choć nie osiągnęli wieku emerytalnego, a ten warunek osiągnęli po wejściu w życie ustawy, nie później niż do dnia 31 grudnia 2008 r.

Sąd Najwyższy ostatecznie sformułował konkluzję, że ubezpieczeni, do których ma zastosowanie art. 184 ustawy, mogą realizować prawo do emerytury na "starych" zasadach po osiągnięciu wieku emerytalnego i do tej konkluzji przychylił się Sąd Apelacyjny w Szczecinie w rozpoznawanej sprawie.

W ocenie sądu apelacyjnego, pogląd prawny sądu okręgowego był zatem błędny, jako że nie uwzględnił dorobku judykatury, a przy tym nie został przekonująco uzasadniony. Zgodnie z art. 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonej J. S., urodzonej po 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, tj. po ukończeniu 55 lat, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęła okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze tj. 15 lat oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, tj. 20 lat. W stanie sprawy, właściwe zastosowanie art. 184, przy pominięciu art. 32 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prowadziło do wniosku, że okres zatrudnienia ubezpieczonej na stanowisku starszej pielęgniarki w bloku operacyjnym wynosił 15 lat, 3 miesiące i 19 dni zważywszy, że nie było podstaw prawnych do wyłączenie z tego okresu przerw wynikających ze zwolnień lekarskich..

Wobec przedstawionej oceny prawnej sąd apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i orzekając co do istoty sprawy, przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od czerwca 2014 roku - to jest od miesiąca złożenia przez ubezpieczoną wniosku o emeryturę (art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. Na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c., § 12 ust. 2, § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, orzeczono o należnych ubezpieczonej kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Anna Polak SSA Jolanta Hawryszko